

voril za lastno korist. Tu ne bomo razpravljali o tem, je li legalizacija potrebna ali ne. O tem vladajo lahko različna mnenja, ki se dajo dostojno zagovarjati. Toda reči moramo, to ni nič tacega, če je notar stvar zagovarjal; če bi to že bilo tak greh, potem bi tudi ne smel kmet zagovarjati kmetskih koristij, obrtnik ne obrtnijskih, duhovnik ne duhovskih, vsakemu bi se lahko očitalo, lejte ga požeruha, nič drugega mu ni mari, kakor žep njegov. S takim hujskanjem proti stanovom se pač družemu ne koristi, kakor nasprotnikom sedanjega društvenega reda. Anarhisti in drugi podobni ljudje se nikdar bolj ne vesele, ako se kmet in obrtnik hujskati proti uradnikom, odvetnikom, notarjem in duhovnikom. Čim bolj se zaseje mej razne slovenske družbe sovraštvo, tem bolj se je bati taci nasilstev.

Politični agitatorji večkrat ne pomislijo, kako z nevarnim orožjem da igrajo. Mi zatorej želimo, da se pomirijo strasti, ki so se razburile pri volitvah in da se vsi slovenski poslanci kmalu zjedinijo pod staro narodno zastavo. Če se to ne zgodi, bodo pa v naši deželi gospodovali Nemci. Ker nobena stranka ne bode v večini, bodo odločevali nemški glasovi in to pač ne Slovincem na korist. Čim bolj se bodeta obe stranki poganjali za njih prijateljstvo, tem bolj prevzetni bodo, in uresničevale se bodo pesnikove besede: „Le tujcem svit se v Kranji žari“.

Politični pregled.

Slovenska stolica v Gradcu. — Pri posvetovanju v budgetu za visoke šole je poslanec Klun sprožil misel, da se osnuje stolica za slovenščino na graškem vseučilišči. Učni minister je obljubil, da se bode oziral na to stvar.

Vse za vero, dom cesarja. — „Slov. Gospodar“ piše: To je naše staro geslo, in naši poslanci so nam obljubili, po tem geslu se zvesto ravnati. So-li se držali tega gesla v važnem boji, ki se bje sedaj na Dunaji zoper Luegerja in njegovo stranko? Da Lueger ni dobil potrjenja, s tem smo mi lahko zadovoljni, tako trdi člankar „Südst. Post“ Mi pa trdimo, da ne, in večina zavednega ljudstva našega pravi istotako. Lueger je nemškega rodu, in če to javno izreče, mu-li smeš zameriti? Da bi pa on hotel zatirati nemške narode, to je drzna trditev. Če se je zavezal z nemškimi nacijonalci, storil je to zato, da otme Dunaj liberalnega jarma. In ko je ž njimi dosegel to zmago, je rekel, da bo kot župan gledal, da ostane Dunaj nemško in katoliško mesto. Da je ob času, ko se je bil volilni boj na Dunaju, ostal zvest svojim zaveznikom ter ni glasoval, da mora biti slovensko-nemška gimnazija ravno v Celji, zaradi tega zamore njegov nasprotnik postati le oni, kdor še ni nikoli stal na čelu volilnega boja, kdor ne zna ali neče uvaževati propada židovskega liberalizma na Dunaju, in kdor vse presoja le z ozkega narodnega stališča. Lueger je mož, ki se ne sramuje očitno izreči, da je krščanski mož; on je mož, ki navdušeno zagovarja načela in koristi krščanske vere ter pogumno nastopa zoper nje klete sovražnike. Od grofa Hohenvarta se jaz kaj takega ne spominjam. Če je grof-minister žaljen, tedaj pogumno nastopi, če je pa Bog zasmehovan in naša sveta cerkev napadena, ali bi bil z jednako unemo nastopil v obrambo ali v državnem zboru ali v kakšnem zborovanju kaličanov, tega še nisem slišal. So-li tedaj zvesti našemu geslu poslanci, ki gredo s Hohenvartom proti Luegerju? „Vse za

vero!“ Dve reči ima naš narod, ki mu morate biti dragi kot očesi, to je vera naša in materin jezik. Kdor podpiše te besede našega Slomškega, ta potem ne sme občutiti vsake smeti v narodnem očesu, po verskem pa se mirno pustiti biti s pestmi. Da gre grof Hohenvart z grofom Badenijem rajši, kakor z — Luegerjem, to je umevno, kakor je umevno, če je vodja Hohenvart nasprotnik vodji Luegerju, zakaj redko kdo ima tisto nesebičnost, da bi rekel s sv. Janezom Krstnikom: „On mora rasti, a jaz pojemati“ (Jan. 3, 30); a težko je umeti, zakaj bi bil zastopnik ljudstva, ki je toliko hudega prestalo in še trpi od židovskega liberalizma, zakaj bi bil nasprotnik zmagovalcu tega nasilnika? Tudi za Klunom ne more iti noben poslanec ki si hoče rešiti zaupanje pri svojih volilcih. Poslanec Klun se da doma na Kranjskem v listu, ki imenuje boj na Dunaji boj mej vero in neverstvom, priporočati kot kandidat katoliške stranke zoper liberalno, na Dunaji gre z liberalno stranko in madjarskimi framasoni zoper krščanskega Luegerja; poslanec Klun pozdravlja zbrane krščanske socijaliste v Zagorju na Kranjskem, na Dunaji kljune rad po krščanskih socijalistih, kedar in kolikor le more. Mi na Štajerskem bi rekli takemu zastopniku s pesnikom: „Po vetru plašč kaže, mož sebičen — tedaj hodi z Bogom!“

Katoliška ljudska stranka. — Osnovana se je sedaj ljudska katoliška stranka iz poslancev, ki so izstopili iz Hohenvartovega kluba, in nekaterih drugih poslancev. Predsednikom novega kluba so izbrali barona Dipaulija, namestnikom [njegovim pa Ebenhocha. V vsem je pristopilo novi stranki 17 poslancev. Nova stranka ne bode vladi delala opozicije, temveč jo bode podpirala v vseh vprašanjih, ki ne nasprotujejo katoliškemu načelom. Osnova nove katoliške stranke naznanila se je škofom.

Schorn — umirovljen. — Poslanec Schorn, ki je zastopal tirolski okraj Brixen, je vpokojen. Bil je okrajni glavar in sicer zadnji čas dodeljen namestništvu v Inomostu. Schorn je bil član Hohenvartovega kluba, a je zaradi Luegerjeve zadeve iz kluba izstopil. Naravno je, da je to vzbudilo pozornost, da je baš sedaj upokojen, ko je šel tako rekoč v opozicijo.

Izročeni Schneider. — Korneuburško sodišče je zahtevalo, da se začne preiskava proti protisemitskemu poslancu Schneiderju zaradi nekega govora, v katerem je napadal žide. Zastonj so dokazovali protisemitski govorniki, da se je vse to že pisalo in govorilo, kar je Schneider trdil, zastonj je Schneider sam podpiral svojo trditev s fakti, velika večina se je izrekla za to, da se Schneider toži in se mu tako zamaše usta, da ne bode mogel zabavljati proti židom. Ta razprava je očitno pokazala, da ima zjedinjena levica še vedno odločilno besedo v državnem zboru. Veliko poslancev se je odtegnilo glasovanju, ker se niso upali glasovati proti vladi, ki je zoper protisemite, za izročitev Schneiderja, pa glasovati niso marali. Jedino protisemite, Mladočehi in Kronawetter so se upali oglasiti proti izročitvi.

Praški nadškof Schönborn je ob volitvah naročil duhovnikom, da naj ne nasprotujejo mišljenju prebivalstva, ker je ugledu duhovščine škodljivo, ako duhovnik nasprotuje svoji občini. Dovolil je duhovščini tudi, da lahko voli Mladočehe.

Deželnozbornske volitve na Češkem so popolnoma uničile staročeško stranko. V kmetskih občinah je voljeno 44 Mladočehov, 26 nemških liberalcev, 3 nemški nacijonalci, 1 Staročeh in 1 divjak in 3 pristaši kmetske stranke. — V mestih je voljenih 37 Mladočehov, 20 nemških liberalcev, 10 nemških nacijonalcev, 1 češki radikalec in jeden krščanski socijalist. V trgovskih zbornicah je voljenih 5 nemških liberalcev, 7 Mladočehov in 1 Staročeh. Veleposestvo je pa volilo jedino konservativce. Nemški nacijonalci ne mislijo osnovati svojega kluba. Vstopili bodo v skupni nemški klub in bodo v njem posebna skupina. Voljeni Staročehi se pa najbrž združijo z Mladočehi, ravno tako tudi pristaši češke kmetske

stranke in jedini češki radikalec. Pričakovati je od novega deželnega zbora vspešnega delovanja, ker bodo Čehi mej seboj jedini. Želeti je, da bi mladočeški vodje ne le govorili, temveč pridno tudi pozitivno delovali.

Armenija. — Armensko vprašanje rešiti ni lahka stvar. Mej tem ko se Rusija protivi temu, da bi Armenija postala avtonomna država, podpira Anglija vresničitev tega. V Rusiji živi več Armencev in ko bi Armenija postala avtonomna država, bi ti potem težili po združenju z Armenijo. Take armenske iredente, ki bi tako nastala, si pa Rusija ne more želiti. Angliji bi bilo pa prav, če Armenija postane samostojna država zato, ki bi ta tvorila nekak jez mej Rusijo in Prednjo Azijo, s čimur bi se rusko razširjanje ustavilo. Torej je razsvetljanje armenskega vprašanja težavna stvar. Turčija skuša ondi narediti mir. Poslala je tja čez 100.000 mož. Če bodo ti le svojo dolžnost vršili, posrečilo se jim bo narediti mir. To bi bilo tudi najbolj prav, kajti sicer če se ne naredi mir, se bodo morale velevlasti vmešati v celo zadevo.

Turčija. — Posamezni rodovi, vzlasti mohamedanci in kristjanje se nadalje koljejo in pobijajo. Zlasti mohamedanci pustošijo kristjanom, jim ropajo imetje in požigajo vasi. Vrši se v Turčiji tako grozno klanje, da ednacega ni bilo že kmalu. Vlada si na vso moč prizadeva narediti mir, toda preslaba je. Da se izvedejo v Armeniji reforme za to je odločno sultan. V vsem se kaže, da se razmere malo boljšajo. Uradniki in vojaki, na katerih je največ ležeče, so po pritisku vlade spoznali, da jim je treba pričeti vestno postopati v opravljanju svoje službe. Naposled so se zbal velevlastij. Sprva so, kakor znano, vojaki še podpirali mohamedanske vstaše, sedaj pričenjajo vojaki postopati pravično. Tudi je to edino pametno za turške vojake same. Turška vojska je namreč tako slabo organizovana, da bi pač ne opravila nič proti dobro organizovani evropski vojski. Turški vojaki niso izvežbani. Velikih vojaških vaj ni. Sultan se boji vsacega večjega zbiranja vojakov, da bi morda častniki ne uprizarili kake vstaje proti njemu. To priča o lepih razmerah vojakov proti svojemu gospodarju. Niti rednih strelnih vaj nimajo turški vojaki. Marsikateri vojak gre na odpust, ne da bi bil le edenkrat ustrelil. Tako je s pešci. Še slabiji je s konjico in mornarico. Glede preskrbovanja vojske je slabo skrbjeno in orožja ni za vse vojake. Lahko si je misliti, kako bi taka vojska shajala napram dobro preskrbljeni vojski evropskih velevlastij. — Turčiji dela ednako preglavico kakor Armenija tudi Makedonija. Vstaši se gibljejo in bolgarska vlada jih podpira in se je izrekla za vojsko proti Turčiji, če ta ne izvede tudi v Makedoniji enakih reform kakor v Armeniji. — Turške zadeve hočejo nekateri dati papežu poravnati, a neverjetno je, da bi nekrščanski Turki poslušali krščanskega poglavarja. Bodo že-le posvetne oblasti morale skrbeti za rešitev zamotanih turških razmer.

Obrtnija.

Lesovi.

(Dalje.)

Hrastov je več vrst. V Evropi je 17 vrst hrastov, v Aziji 148 in v Ameriki 142. Afrika nima nobene posebne vrste. Ondu rastejo le hrasti, kakeršni rasto v južni Evropi. Avstralija pa hrastov niti ne pozna. Hrast najbolje vspeva v nižavah in gorskih dolinah. Potrebuje globokih, peščenih, ilovnatih tal s primerno vlažnostjo in milim podnebjem.

Hrastje se navadno ne izgaja z želoda, temveč se sade že dobro vkorenjene rastline, katere se pa vzgoje navadno pomešane z drugim drevjem. Dobro je, če se hrast nekoliko prej sadi kot drugo drevje, da se more primerno razviti. Da se popolnoma razvije, potrebuje hrast 150 let in rodi želod še le, ko spolni 50 leto. Hrastov les je jako težek in trden, ne trohni rad, zato ga rabijo za vodne stavbe in za sodarska dela. Mladi hrastov les rabijo tudi kolarji, staršega pa mizarji.

Dob ali gnilec (*Quercus pedunculata*) ima listje z jako kratkimi peclji. Želod pa ima po 2 ali 3 vkupe na jako dolgih pecljih. Deblo je v mladosti gladko, ko se postara, pa dobi močno razpokan lub. Vrh tega drevesa je jako gost. Glavna korenina seže 2 1/2 metra v zemljo, poleg tega pa ima ta hrast tudi več močnih stranskih korenin. Zato pa ta hrast hoče imeti debelo zemljo. Raste najrajši v nižavah na rahli prsti. Raste po vsej Evropi, v orentu in severni Afriki. Tudi proti severju raste dalje kakor bukva. Da pomladi dela listje, zahteva nekoliče večjo toploto, kakor bukva, to je kacih 12°, a jeseni pa zgubi šele listje, ko pade toplota na 2°. Zaradi tega raste bolj proti severju kot bukva, če tudi je njegov čas letne rasti z bukvo blizo enak, 5 ali 6 mesecev. Želod kali jako rad, a le prvo leto po dozoritvi. Mlade rastline prvih šest let jako krivo rasto, in še le po 15. letu se začno deblo stegovati. V srednji starosti najhitreje raste, v visoki starosti se pa letni obročki jako majhni.

V starosti začne v sredi trohneti in ga potem podere kak vihar, ako se ne poseka. Da bi čakal 2000 let, kakor nekateri trdijo, je jako dvomljivo. Na tem hrastu se posebno drže kebrji, ki mlajšim drevesom škodujejo, starejšim pa ne. Les tega drevesa se posebno rabi v grajenju ladij in za vodne stavbe, mnogo se rabi tudi za sode. Lub rabijo strojarji, in želod je dobra krma za prešiče. Hrastov lub ima v sebi 15 do 16% odstotkov čreslovine. To drevo daje tudi ježice, katere rabijo strojarji, in šiške.

Cerovec (*quercus cerris*) ima dolge peclje pri listji in zraste visoko drevo. Les tega drevesa je jako trden in trd. Raste na srednji in južni Evropi, zlasti na Moravskem, na Ogerskem, Srbiji in Aziji. Cerovec je boljši za kurjavo, kot dob.

Ježičevce (*Quercus aegileps*) raste po Grškem, Španjskem in Prednji Aziji, ter ima podolgasto listje. Ima debel želod, kateri je obdan z lesenimi luskinami ter prihaja pod imenom ježice v trgovino. Rabi se za strojarje in črno barvanje. Zraste tako velik kakor drugi hrast.

V celih gozdih raste kostanjevec (*quercus castanea folia*) v Rumuniji, Bolgariji, evropski Turčiji in Mali Aziji. Doseže visokost 15 metrov. Listje tega drevesa je podolgasto in nekoliko kostanjevemu podobno. Listje ostane po zimi na drevesu in odpade še le pomladi. Želod dozori še le drugo leto, kakor tudi pri ježicevci in cerovci.

Italijanski hrast (*quercus esculus*) raste posebno v